

Kuntaliiton kommenttipuheenvuoro

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistus

22.5.2024 Irmeli Myllymäki, Mari Sjöström

Lausuntopalautetta pyydetään erityisesti

- 1. Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?**
- 2. Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?**
- 3. Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?**
- 4. Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?**
- 5. Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?**
- 6. Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?**
- 7. Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?**

Kuntaliitto valmistelee vielä lausuntoa – palautetta voi lähettää meille mieluiten toukokuun loppuun mennessä.

Yleishuomioita

- **Ehdotusluonnos pohjautuu hallitusohjelman tavoitteisiin**
 - *Hallitus uudistaa kolmiportaista tukea koskevan lainsäädännön siten, että tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Tuen muodot ovat valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset. Tarpeellinen pienryhmäopetus sekä erityisluokissa annettava opetus on myös mahdollista. Huolehditaan erityisopettajien riittävästä koulutusmääristä.*
- **Ehdotusluonnos on** (6 viikkoa) **lausuttava 18.6.2024 asti**, mikä saattaa olla varsin viime tingassa kunnille/opetuksen järjestäjille ottaen huomioon lausuntokäytänteet.
- **Kyseessä on budjettilakiehdotus. Valmistelulla on kiire ja se näkyy lausunnolla olevassa ehdotusluonnoksessa.**
 - Säännöksissä on epäselvyyttä. Säännöskohtaiset perustelut kaipaavat vielä selventämistä.
 - Kunnista saatuun palautteeseen tulee kiinnittää huomiota uudistuksen ollessa näinkin laaja.
- **Uudistus tulee pääsääntöisesti voimaan 1.8.2025 alkaen.** Opetuksen järjestäjien on kiinnitettävä huomiota toimeenpanon vaiheistamiseen sekä uudistusta koskeviin siirtymäsäännöksiin (mm. tuen päätökset) ja tiedonkeruun aikatauluihin.
 - Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet muuttuvat myös ja paikalliseen työhön jää niukasti aikaa.

Yleishuomioita

- **Henkilöstön saatavuutta halutaan parantaa** – työvoimavaje erityisesti erityisluokanopettajista, mutta myös erityisopettajista tälläkin hetkellä. *Laskennallinen arvio erityisopettajien tarpeesta on alakantissa.*
- Tuen uudistaminen vaikuttaa osittain opetushenkilöstön kelpoisuuksiin (8 §). Säännös on poikkeava.
 - Kuntien norminpurkuehdotus liittyy perusopetuksen erityisopetuksen kelpoisuuksiin.
- **Esi- ja perusopetuksen tuen uudistaminen on koettu tarpeelliseksi, jolla myös tavoitellaan tuen jatkumon vahvistumista.**
 - Vahvistuuko jatkumo tosiasiallisesti varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle?
 - Esim. esiopetukseen osallistuvien lasten tuen käytänteet poikkeavat jatkossakin varhaiskasvatuksen tuen rakenteista.

Yleishuomioita

- **Opetusryhmien muodostamisen periaatteet kangistuvat ja totuttujen opetusjärjestelyiden osalta muutoksia edessä.**
 - Opetuksen järjestämistapa vai tukimuoto?
- Osa toimista todennäköisesti keventää opetuksen järjestäjien ja opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa.
 - Tuen asiakirjoja karsitaan määrällisesti, joten sisältövaateiden tulisi olla jatkossa kohtuulliset ja selkeät tuen järjestämisen näkökulmasta (mm. oppilaskohtaisen tukitoimien tarpeen arviointi ja toteuttamista koskeva suunnitelma).
- **Perusteluista huolimatta epävarmuutta siitä, voidaanko ns. ennakoivilla tukitoimilla vaikuttaa oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen vähenemiseen ja kääntää nykyinen oppilaiden tuen kasvava trendi.**

Ennakoivat tukitoimet

Nykytila

- Nykyisistä tehostetun ja erityisen tuen käsitteistä luovuttaisiin.
- Myös säädös tukiopetuksesta ja osa-aikaisesta erityisopetuksesta ehdotetaan kumottavaksi.

Kolmiportaisen tuen ajattelusta ja totutuista käsitteistä pitää luopua

- **Ennakoivien tukitoimien järjestämisessä painottuu proaktiivisuus.**
 - Ennakoivissa tukitoimissa tuttua, mutta myös epäselvää miten käytännössä ennakoiva tukiopetus, opetuskielen tukiopetus, tukiopetus poikkeavat toisistaan.
 - Ehdotuksessa painotetaan hyvin ryhmämuotoisia ratkaisujen lähtökohtaa, mutta opetuksen järjestäjiltä edellytetään ontuvin perusteluin oppilaskohtaista resursointia ”...lukuvuosisuunnitelmassa varattavaksi yhteensä vähintään 0,127 opetustuntia/koulun oppilas viikossa ryhmässä annettaviin ennakoiviin tukitoimiin”.

Oppilaskohtaiset tukitoimet

Nykytila

- Nykyisistä tehostetun ja erityisen tuen käsitteistä luovuttaisiin.
- Myös säädös tukiopetuksesta ja osa-aikaisesta erityisopetuksesta ehdotetaan kumottavaksi.

Oppilaskohtaiset tukitoimet käyttöön silloin kuin ennakoivat tukitoimet eivät riitä

- **Oppilaskohtaisista tukimuodoista tehtäisiin jatkossa hallintopäätös.**
- Näihin tukimuotoihin kuuluisivat säännöllisen erityisopetuksen lisäksi perusopetuksen maksuttomuuteen sisältyvät opetuksen osallistumiseen liittyvät *oppilaskohtaiset* tulkitsemis- ja avustajapalvelut.
 - Tulkinnanvaraisuutta, miten ryhmämuotoiset ja yksilökohtaiset avustajapalvelut tunnistetaan tukimuotoihin perustuvassa sääntelyssä.

Oppivelvollisuuden alkaminen

Nykytila

- Pidennetty oppivelvollisuus
 - ”Oppivelvollisuus alkaa vammasta tai sairaudesta johtuen vuotta säädettyä aikaisemmin” (OVL).
- Opetuksen poikkeava aloittamisajankohta (Pol)
 - Perusopetuksen aloittaminen vuotta säädettyä aikaisemmin tai *myöhemmin*

Ehdotus

- Pidennetyn oppivelvollisuuden tilalle **varhennettu oppivelvollisuus, joka suoritetaan velvoittavassa esiopetuksessa ja perusopetuksessa vl 1-9 järjestettävänä opetuksena oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite** (OVL, Pol).
- On perusteltua, että mahdollisuus aloittaa perusopetus vuotta säädettyä myöhemmin poistuu, mutta oppivelvollisuuslakiin esitetyt muutokset varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäjien päätöstoimivallasta ei vaikuta toimivalta.

**Kustannusvaikutusten
arvioinnissa on mahdollista
esittää laajemmin
laskentaperusteet.**

Kustannusvaikutukset

Muutokset vaikuttavat kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin (yleiskatteellista)

- **Perusteltu ratkaisu**
- **Vuonna 2025 38,1 M€**
- **Vuonna 2026 91,4 M€**
- **Vuonna 2027 94,1 M€**

Ehdotuksessa kustannusvaikutuksia arvioitu syntyvän

- Opetusryhmien muodostamisesta
- Ennakoivista tukitoimista
- Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun velvoittavuudesta
- Tiedonkeruun muutoksista

Pohdituttaa

- Oppilaskohtaisten tukitoimien kustannusvaikutukset?
- Varhennettu oppivelvollisuus ”nykyisten määrärahojen puitteissa”

Mari Sjöström

Puh 050 575 8622

mari.sjostrom@kuntaliitto.fi

Irmeli Myllymäki

Puh 046 921 4443

irmeli.myllymaki@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi